

2007-08

PROTECȚIA REFUGIAȚILOR

ȘI ROLUL UNHCR

Educația este un element cheie pentru copiii refugiați.

PROTECȚIA REFUGIAȚILOR

ȘI ROLUL UNHCR

Coperta:
Femei refugiate
din Somalia
părăsesc tabăra
din Etiopia în
căutare de
lemn pentru
gătit.

UNHCR/B. JAGER/ETH•2005

- 4** CINE ESTE REFUGIAT?
- 6** REFUGIAȚI ȘI MIGRANȚI
- 9** DE CE SUNT IMPORTANTE DEFINIȚIILE
- 12** PERSOANE DE INTERES PENTRU UNHCR
- 14** CUM SUNT PROTEJAȚI REFUGIAȚII?
- 15** CONVENȚIA DIN 1951 PRIVIND STATUTUL REFUGIAȚILOR
- 17** CE ESTE UNHCR?
- 19** CUM A EVOLUAT ROLUL UNHCR
- 22** SOLUȚII DURABILE
- 25** CÂTEVA ÎNTREBĂRI FRECVENTE DESPRE REFUGIAȚI
- 28** STRUCTURĂ, DETALII FINANCIARE ȘI PARTENERIATE
- 30** CIFRE GLOBALE

Tabele

- 15** Top 10 țări de origine
- 16** Top 10 – țări de azil
- 21** Cele mai mari cinci operațiuni în 2006
- 22** Top 5 repatrieri în 2006
- 23** Primele cinci state de relocare, 2006

CINE ESTE REFUGIATUL

UN REFUGIAT ESTE O PERSOANĂ CARE „DATORITĂ UNEI TEMERI BINE ÎNTEMEIATE DE PERSECUȚIE DIN CAUZA RASEI, RELIGIEI, NAȚIONALITĂȚII, APARTENENȚEI LA UN GRUP SOCIAL SAU OPINIEI POLITICE, SE AFLĂ ÎN AFARA STATULUI A CĂREI CETĂȚENIE O DEȚINE ȘI NU POATE SAU, DIN CAUZA ACESTEI TEMERI, NU DOREȘTE SĂ SE PUNĂ SUB PROTECȚIA RESPECTIVULUI STAT...”

Convenția din 1951 privind Statutul Refugiaților

UNHCR/HI.CAUX/TCID-2006

Ciad, una din cele mai sărace țări ale lumii găzduiește peste 230.000 de refugiați din regiunea Darfur a Sudanului, dar și zeci de mii de cetățeni proprii deplasați intern din cauza luptelor și tensiunilor etnice.

FUGIAT?

Practica acordării azilului persoanelor care fug în alte țări din cauza persecuției este unul dintre cele mai vechi semne ale civilizației.

Referiri la această practică au fost descoperite în texte scrise cu 3500 de ani în urmă, în timpul formării marilor civilizații din Orientul Mijlociu, precum hitiții, babilonienii, asirienii și egiptenii.

După mai mult de trei milenii, protejarea refugiaților a devenit mandatul principal al Agenției ONU pentru Refugiați, UNHCR, care a fost înființată în 1950. Această broșură răspunde unora dintre cele mai des formulate întrebări despre refugiați și despre modul în care se implică UNHCR și partenerii săi, într-o luptă constantă pentru a oferi ajutor material sau juridic.

Cine poate fi calificat drept refugiat – și de ce? Care sunt drepturile pe care le are un refugiat și care sunt obligațiile sale? Care este rolul guvernelor și al UNHCR? De asemenea, broșura prezintă o serie de probleme conexe ce afectează viitorul a milioane de așa-numite „persoane deplasate intern”, lumea kafkiană a apatridiei, dezvoltarea „protecției temporare”, și confuzia, din ce în ce mai des întâlnită, între refugiați și migranți.

| REFUGIAȚI ȘI MIGRANȚI |

Modelele actuale de migrație globală au o complexitate specială, implicând nu doar refugiații, dar și milioane de migranți economici în căutarea unei vieți mai bune – precum și traficanți de persoane - „călăuze” care au construit afaceri de milioane de dolari abuzând de dorința de mai bine și de disperarea multora dintre cei care cred că nu mai pot traversa granița în niciun alt fel.

În fiecare an sute de refugiați și migranți își pierd viața traversând marea din Somalia în Yemen. Acești supraviețuitori așteaptă ajutor pe o plajă din Yemen.

Refugiații și migranții sunt grupuri fundamental diferite și din această cauză sunt tratate foarte diferit în dreptul internațional modern – chiar dacă deseori modalitatea de călătorie este aceeași. Migranții, în special cei economici, aleg să plece cu scopul de a îmbunătăți speranțele de viitor pentru ei și familiile lor. Refugiații sunt forțați să plece pentru a-și salva viața sau pentru a-și păstra libertatea.

Refugiații care fug de război sau persecuție se află deseori într-o situație vulnerabilă. Aceștia nu beneficiază de protecție din partea propriului stat – de cele mai multe ori propriul guvern este cel care îi amenință cu persecuția. Dacă alte state nu le permit intrarea și nu îi asistă odată ajunși pe teritoriul acestora, atunci acest lucru poate echivala cu condamnarea lor la moarte – sau la o viață intolerabilă, în ilegalitate, fără viitor și fără drepturi.

Nici măcar persoanele forțate să-și părăsească domiciliul din cauza inundațiilor, cutremurelor și altor dezastre naturale nu se află în aceeași situație. De obicei, guvernul acestora le oferă sprijin. În consecință – indiferent cât de mari ar fi nevoile lor în materie de hrană, adăpost și asistență medicală – aceștia nu pot fi considerați, în mod normal refugiați și nu au nevoie de azil.

UNHCR/B. SZANDELSKY/HUN-2008

Tânăr solicitant de azil așteptând decizia privind propriul viitor într-o țară Central Europeană.

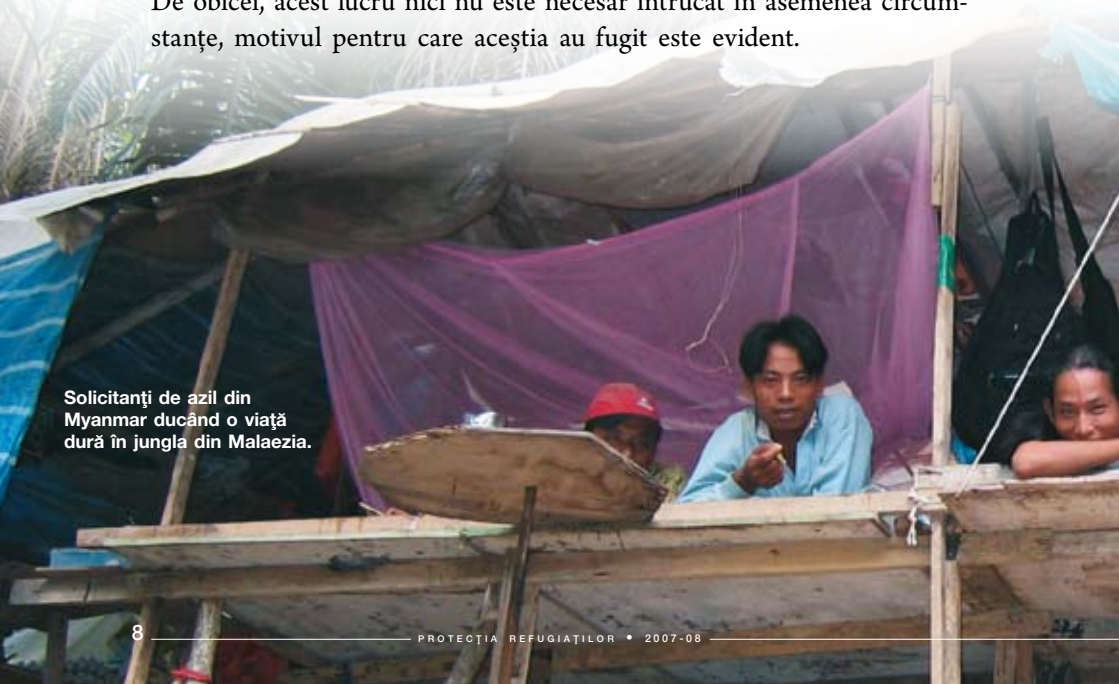
| ... ȘI SOLICITANȚI DE AZIL |

De cele mai multe ori se face o confuzie între termenii „solicitant de azil” și „refugiat”: un solicitant de azil este o persoană care susține că este refugiat, dar a cărei cerere nu a fost evaluată definitiv.

Sistemele naționale de acordare a azilului sunt în măsură să decidă care dintre solicitanții de azil se califică pentru protecție internațională. Persoanele în cazul cărora s-a stabilit prin proceduri corecte că nu sunt refugiați și nici nu necesită vreo formă de protecție internațională pot fi trimise înapoi în țările de origine.

Eficiența sistemului de azil are o importanță considerabilă. Dacă sistemul de azil este atât rapid, cât și corect, atunci persoanele care știu că nu sunt refugiați sunt slab motivate să solicite acest statut, beneficiind astfel atât țara gazdă cât și refugiații pentru care a fost constituit sistemul.

În timpul aflurilor masive de refugiați (deseori ca rezultat al conflictelor sau al violenței generalizate și nu al persecuției individuale), nu există – și nici nu va exista – posibilitatea organizării de interviuri individuale pentru azil pentru toate persoanele care trec frontiera. De obicei, acest lucru nici nu este necesar întrucât în asemenea circumstanțe, motivul pentru care aceștia au fugit este evident.

Solicitanți de azil din Myanmar ducând o viață dură în jungla din Malaezia.

| DE CE SUNT IMPORTANTE DEFINIȚIILE |

Cele două mari grupuri – refugiații și migranții economici – sunt deseori confundate și foarte des tratate în același mod: cu lipsă de încredere, uneori cu ură și respingere fățișă. Dreptul internațional menit să protejeze refugiații se află sub o presiune foarte mare. Controalele la frontieră sunt în mod constant întărite și efectuate cu strictețe din ce în ce mai mare. Scopul este de a nu permite intrarea migranților ilegali și de a îmbunătăți securitatea – lucruri pe care statele sunt perfect îndreptățite să le facă. Însă, printre cei care suportă consecințele se pot afla și refugiați, iar în cazul acestora imposibilitatea de a intra într-o țară sigură poate duce în unele cazuri la tortură sau îi poate costa viața. Acesta este motivul pentru care distincțiile juridice sunt importante.

Majoritatea călăuzelor nu fac deosebirea între refugiați și migranți – aceștia pur și simplu transportă pe oricine poate plăti. În ultimii ani acest aspect a devenit parte din problema generală. Toate călăuzele beneficiază de pe urma înăsprii condițiilor de trecere a frontierei, astfel încât granițe mai puternice și restricții mai mari privind acordarea vizelor au făcut ca mai mulți oameni – atât refugiați cât și migranți economici – să ajungă în mâinile călăuzelor.

UNHCR/B. SZANDELSKY/POL • 2006

Solicitant de azil din Gambia privind din celula sa dintr-un centru de detenție din Polonia.

UNHCR/J. BROUWER/MYS • 2005

| DEFINIȚII PE SCURT |

REFUGIAT

Convenția din 1951 privind Statutul Refugiaților descrie refugiații ca fiind persoane aflate în afara țării de naționalitate sau reședință obișnuită și care au un motiv bine întemeiat de temere de persecuție din cauza rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniei politice (pentru o definiție completă vezi pagina. 5). Și persoanele care fug din cauza conflictelor sau a violenței generalizate sunt, în general, considerate refugiați deși uneori prin prisma altor mecanisme decât Convenția din 1951.

SOLICITANT DE AZIL

Este acea persoană care a solicitat statutul de refugiat și care așteaptă ca cererea sa de azil să fie soluționată acceptată sau respinsă. Termenul nu conține nicio prezumție în niciun sens – pur și simplu descrie faptul că o persoană a depus o cerere de azil. Unora dintre solicitanții de azil li se va recunoaște statutul de refugiați, altora nu.

MIGRANT

Acesta este un termen foarte larg care definește majoritatea persoanelor care se deplasează într-un stat străin dintr-o varietate de motive și pentru o anumită perioadă de timp (de obicei minim un an, astfel încât să nu includă vizitele pe durată scurtă precum cele efectuate de către turiști, persoane în vizită de afaceri, etc.). Termenul este diferit de cel de „imigrant” care desemnează o persoană ce se stabilește permanent într-o țară, alta decât cea de origine.

MIGRANT ECONOMIC

Este persoana care își părăsește țara de origine din motive financiare și nu din motive asociate refugiaților.

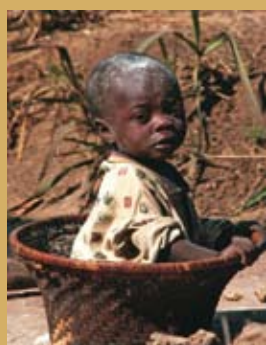
Tabăra Djabal, ridicată în pustietățile secetoase din estul Ciadului, adăpostește aproximativ 14.000 refugiați sudanezi din Darfur.

PERSONĂ DEPLASATĂ INTERN

O persoană care a fost forțată să părăsească propriul cămin – din cauza conflictului, persecuției (motive similare cu cele asociate refugiaților), din cauza unor dezastre naturale sau a altor circumstanțe neobișnuite, de aceeași natură. Spre deosebire de refugiați, IDPs rămân în interiorul granițelor proprii țări.

APATRID

O persoană care nu este considerată ca aparținând NICI UNUI stat (apatrizi de drept); sau o persoană care nu se bucură de drepturile fundamentale acordate altor cetățeni în propriul stat de domiciliu (apatrizi de fapt). Apatridia poate echivala cu un dezastru personal: unele persoane apatride trăiesc într-o lume marginală kafkiană în care nu există oficial și din această cauză nu au nici un drept. Spre deosebire de celelalte grupuri descrise în această broșură, este posibil ca aceste persoane să nu fi părăsit niciodată locul în care s-au născut. Unii apatrizi însă sunt în același timp și refugiați.

UNHCR/S. SCHULMAN/COD • 2006

Copil deplasat intern
în Republica
Democrată Congo.

PERSOANE DE INTERES

AMERICA DE NORD

1,143,000

EUROPA

3,427,000

AMERICA LATINĂ *

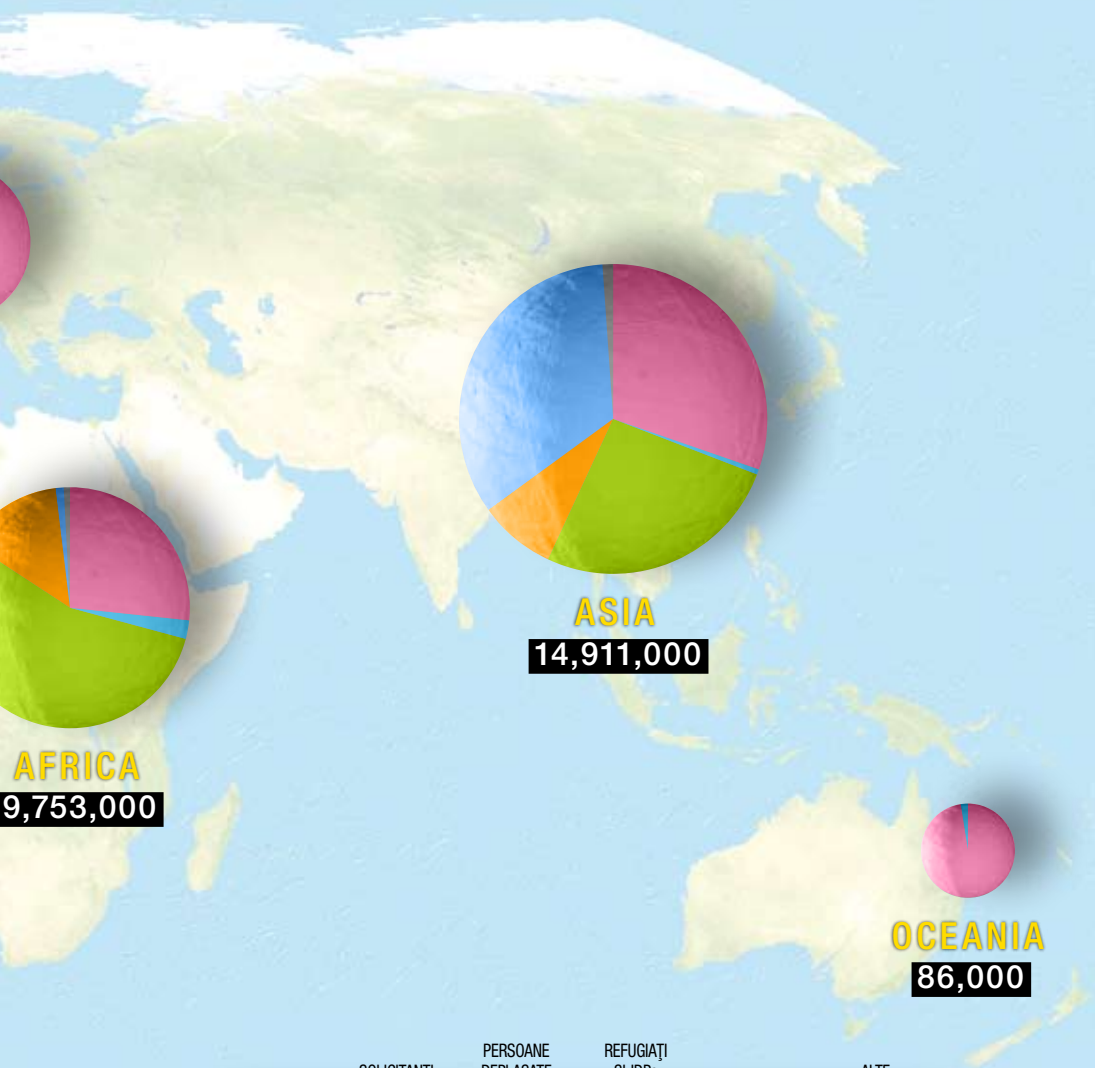
3,543,000

**Include zona Caraibelor*

Este posibil ca numerele să nu se adune corect din cauza rotunjirilor.

RES PENTRU UNHCR

	REFUGIAȚI	SOLICITANȚI DE AZIL	PERSOANE DEPLASATE INTERN (IDPs)	REFUGIAȚI ȘI IDPs RETURNAȚI	APATRIZI	ALTE CATEGORII
AFRICA	2,608,000	244,000	5,373,000	1,356,000	100,000	72,000
ASIA	4,538,000	90,000	3,879,000	1,221,000	5,027,000	157,000
EUROPA	1,612,000	240,000	542,000	21,000	679,000	332,000
AMERICA LATINĂ *	41,000	16,000	3,000,000	—	—	486,000
AMERICA DE NORD	995,000	148,000	—	—	—	—
OCEANIA	84,000	2,000	—	—	—	—
TOTAL	9,878,000	740,000	12,794,000	2,598,000	5,806,000	1,046,000

CUM SUNT | PROTEJAȚI REFUGIAȚII? |

În mod normal, guvernele garantează drepturile fundamentale și securitatea fizică a propriilor cetățeni. Atunci când civilii devin refugiați, această plasă de siguranță dispăre. În absența dobândirii unui statut legal în țările de azil, aceste persoane ar fi extrem de vulnerabile în fața exploatării și a altor forme de abuz, cât și a detenției sau deportării.

Refugiați din provincia Papua din Indonezia sărbătorind primirea permiselor de ședere și toate drepturile care derivă din aceasta - în Papua Noua Guinee.

Guvernele au responsabilitatea primară pentru protejarea refugiaților aflați pe teritoriul lor, deseori acest lucru desfășurându-se în colaborare cu organizațiile neguvernamentale locale (ONG-uri). Cu toate acestea, în multe state, personalul UNHCR lucrează împreună cu ONG-urile și alți parteneri într-o varietate de locații incluzând atât orașe mari dar și tabere izolate și zone de frontieră, încercând

să promoveze sau să acorde protecție fizică și juridică precum și să minimizeze amenințarea cu violența – inclusiv abuzurile sexuale - la care sunt supuși refugiații chiar și în țările de azil.

Angajați UNHCR înregistrând columbieni care au ajuns în statul vecin Ecuador.

Solicitant
de azil
discutând
propriul caz
cu un avocat
din Ungaria.

UNHCR/B. SZANDELSZKY/HUN • 2006

IMPORTANȚA CONVENȚIEI DIN 1951 | PRIVIND STATUTUL REFUGIAȚILOR |

TOP 10 ȚĂRI DE ORIGINE

[LA 1 IANUARIE 2007]

ȚARA	NR. DE REFUGIAȚI
Afganistan	2,108,000
Irak *	1,451,000
Sudan	686,000
Somalia	464,000
Rep. Dem. Congo	402,000
Burundi	397,000
Vietnam	374,000
Turcia	227,000
Angola	207,000
Myanmar	203,000

* estimat la peste 2 milioane în sep. 2007

NOTĂ: Aproximativ 334.000 refugiați palestinieni se află, de asemenea, sub mandat UNHCR, în timp ce alți 4,4 milioane de refugiați palestinieni primesc asistență din partea UNRWA (Agenția ONU pentru asistența refugiaților palestinieni din Orientul Apropiat)

Convenția din 1951 privind Statutul Refugiaților și Protocolul din 1967 stau la baza sistemului modern de protecție a refugiaților iar principiile juridice pe care le conțin au intrat în componența altor legi și practici internaționale, regionale și naționale.

Unul dintre principiile fundamentale din Convenția din 1951 este acela că refugiații aflați „la granița teritoriilor unde viața sau libertatea le-ar putea fi amenințată” nu trebuie returnați. Convenția descrie drepturile de bază pe care statele ar trebui să le acorde refugiaților și definește cine este refugiat – și, de asemenea, cine nu este (de exemplu, sunt în mod clar excluși combatanții, teroriștii sau persoanele vinovate de crime grave).

Convenția din 1951 nu a fost concepută pentru a rezolva toate problemele migrației. Singurul scop al acesteia a fost și este și în prezent acela de a proteja refugiații. Rămâne însă o provocare descoperirea celor mai eficiente mecanisme de gestionare a migrației economice și de menținere a securității granițelor – probleme legitime ale statului dar care trebuie cântărite cu grijă prin prisma responsabilității față de protecția refugiaților.

Până în septembrie 2007, un număr total de 147 state au semnat Convenția ONU din 1951 privind statutul refugiaților și/sau Protocolul din 1967 (pentru mai multe detalii vezi broșura privind Convenția din 1951 privind statutul refugiaților).

TOP 10 – ȚĂRI DE AZIL

[LA 1 IANUARIE 2007]

ȚARA	NR. DE REFUGIAȚI
Pakistan*	1,044,000
Iran	968,000
Statele Unite	844,000
Siria	702,000
Germania	605,000
Iordania	500,000
Tanzania	485,000
Regatul Unit	301,000
China	301,000
Ciad	287,000

* estimare UNHCR

Acest refugiat din Eritreea a petrecut douăzeci de ani într-o tabără din estul Sudanului.

FRED NOY/UN PHOTO/SDN+2007

| CE ESTE UNHCR? |

UNHCR este Agenția Națiunilor Unite pentru Refugiați (numele complet fiind Biroul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați). Agenția a fost creată de Adunarea Generală ONU în 1950, însă și-a început activitatea la 1 ianuarie 1951. Statele care încă își reveneau în urma devastărilor aduse de cel de-al doilea război mondial doreau să se asigure că beneficiază de o organizație puternică și eficientă care să se preocupe de – sau să „protejeze” – refugiații în țările în care aceștia au solicitat azil. UNHCR a fost, de asemenea, însărcinat cu asistarea guvernelor în vederea descoperirii unei „soluții durabile” pentru refugiați.

Mandatul inițial al UNHCR a fost limitat la un program pe trei ani de sprijinire a refugiaților celui de-al doilea război mondial. Cu toate acestea, problema deplasării forțate a persoanelor nu numai că nu a dispărut, ci a devenit un fenomen mondial persistent. În decembrie 2003, Adunarea Generală ONU a renunțat la prevederea ca Agenția să își reînnoiască mandatul la fiecare câțiva ani.

Statutul UNHCR a fost redactat aproape simultan cu Convenția din 1951 privind statutul refugiaților și ca rezultat, instrumentul juridic internațional cheie și organizația care a fost desemnată să îl monitorizeze, sunt foarte bine sincronizate. Articolul 35 din Convenția din 1951 descrie în mod explicit această relație și solicită statelor

să coopereze cu UNHCR în domenii legate de implementarea Convenției și a altor legi, regulamente sau decrete pe care statele le-ar putea redacta și care ar putea avea influență asupra refugiaților.

**„STATELE
CONTRACTANTE SE
OBLIGĂ SĂ
COOPEREZE CU
BIROUL ÎNALTULUI
COMISARIAT AL
NAȚIUNILOR UNITE
PENTRU
REFUGIAȚI...”**

*ONU din 1951 privind
statutul refugiaților*

Convoi UNHCR
transportând
ajutoare unui
număr de 140.000
de persoane
rămase fără
casă în urma
cutremurului din
2005 din nordul
Pakistanului.

În ceea ce privește refugiații: UNHCR este implicat împreună cu alte state într-un efort constant de explicare, clarificare și dezvoltare a sistemului existent de drept internațional care a apărut în urma Convenției din 1951 privind statutul refugiaților. În ultimii ani, au fost lansate o serie de inițiative care urmăresc atât să întărească Convenția cât și să încurajeze identificarea de soluții durabile pentru persoanele de rădăcină la nivel mondial.

În 2001, cea mai importantă conferință mondială din ultima jumătate de secol a adoptat o declarație marcantă prin care se reafirmă angajamentul statelor semnatare ale Convenției din 1951 privind statutul refugiaților. Printr-un proces de consultări la nivel mondial, UNHCR a redactat un set de obiective denumit „Agenda pentru Protecție” care se constituie într-un ghid pentru guverne și organizații umanitare, sprijinind eforturile acestora de îmbunătățire a protecției refugiaților la nivel mondial.

În privința altor grupuri de persoane dezavantajate: În decursul anilor, UNHCR și-a asumat responsabilitatea pentru un număr de alte grupuri, similare refugiaților din anumite puncte de vedere, dar care nu au fost explicit incluse în în mandatul său, la momentul înființării – spre exemplu, devenind Agenția ONU responsabilă

Angajați UNHCR discutând planurile de reconstrucție împreună cu locuitorii unuia dintre cele trei sate distruse de cutremurul care a afectat Insula Nias din Indonezia în anul 2005.

UNHCR/J. PERUGIA/IDN+2005

pentru monitorizarea situației apatrizilor (în 1974). Mai recent, UNHCR a devenit un actor major în noua „abordare de tip cluster” a ONU menită să îmbunătățească acordarea de protecție și asistență persoanelor deplasate intern care – spre deosebire de refugiați – nu au beneficiat nicicând de asistența unei singure agenții, în întregime dedicată bunăstării acestora. În ultimele decenii, UNHCR a fost implicat într-o anumită măsură în asistența persoanelor deplasate intern, dar mai mult pe baze ad hoc.

În prezent UNHCR joacă un rol mai pronunțat în țările în care există fenomenul deplasării persoanelor – datorat fie implicării substanțiale în asistarea refugiaților întorși acasă, ori implicării crescânde în asistența persoanelor deplasate intern.

Ocazional, datorită expertizei sale, UNHCR i-a fost recunoscut și acordat un rol mai cuprinzător. De exemplu, în anii 1990, UNHCR a organizat cea mai mare operațiune la nivel mondial, de evacuare aeriană ca parte a operațiunilor sale de asistență a populațiilor sub asediu cât și a celor

deplasate, în Bosnia și Herțegovina. Mai recent – deși nu se implică în mod obișnuit în asistență umanitară în caz de dezastre naturale – UNHCR a lansat operațiuni majore după tsunami-ul din Asia din 2004 și cutremurul din Pakistan din 2005. În ambele cazuri, proporțiile covârșitoare ale distrugerilor au determinat implicarea tuturor agențiilor majore care puteau oferi

Elicopter elvețian închiriat de către UNHCR după ce tsunami-ul din Indonezia din 2004 a ucis peste 150.000 de persoane și a lăsat o jumătate de milion de oameni fără case.

asistență, pe primul loc aflându-se nevoia de asistență în ridicarea de adăposturi și tabere – operațiuni în care UNHCR este specializată.

Un proiect de micro-credite finanțat de UNHCR a permis acestor refugiați din Columbia să fabrice cărămizile "panela" în Panama din sirop de trestie de zahăr fiartă.

UNHCR/B. HEGER/PAN•2006

| ASISTENȚA REFUGIAȚILOR |

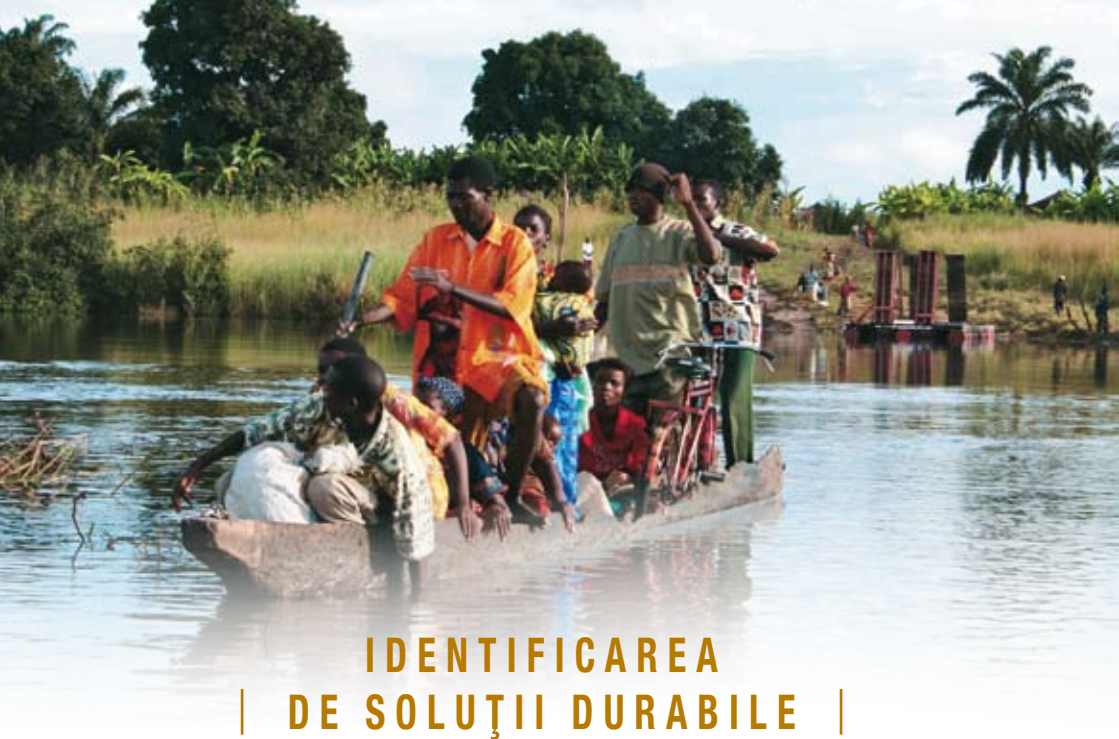
Protecția și ajutorul material sunt strâns legate. Protecția juridică oferită de UNHCR se dovedește pe deplin eficientă numai atunci când nevoile de bază ale unei persoane – adăpost, hrană, apă, igienă și îngrijire medicală – sunt satisfăcute.

Astfel, agenția coordonează activitățile prin care aceste nevoi sunt acoperite, organizează – sau ajută la organizarea și conducerea taberelor de refugiați, dezvoltă proiecte specifice pentru asistența grupurilor vulnerabile – ce includ femei, copii sau persoane în vârstă – care formează aproximativ 80% din populația refugiată „obișnuită”. Educația devine o prioritate majoră îndată ce apele nu mai sunt chiar atât de tulburi.

De asemenea, UNHCR este implicat în identificarea unor soluții durabile pentru refugiați prin asistarea acestora în vederea repatrierii în țara de origine, atunci când condițiile o permit, prin asistența acordată refugiaților în vederea integrării în țara de azil sau prin asistența în vederea relocării – stabilirii – într-o țară terță (vezi mai jos).

CELE MAI MARI CINCI OPERAȚIUNI ÎN 2006

ȚARA	CHELTUIELI ÎN USD
Sudan	68,571,000
Ciad	65,214,000
Afganistan	47,533,000
Pakistan	43,110,000
RD Congo	40,207,000

IDENTIFICAREA | DE SOLUȚII DURABILE |

Mandatul Agenției ONU pentru Refugiați include, de asemenea, identificarea de soluții pentru situația refugiaților. Există trei opțiuni principale:

Repatrierea voluntară este soluția pe termen lung preferată de cei mai mulți dintre refugiați. Majoritatea refugiaților doresc să se întoarcă acasă îndată ce situația permite acest lucru (în general la finalul unui conflict) și a fost atins un anumit grad de stabilitate. UNHCR încurajează repatrierea voluntară ca fiind soluția cea mai bună pentru persoanele refugiate, cu condiția ca repatrierea să se facă în condiții de siguranță și reintegrarea să reprezinte o opțiune viabilă. Agenția asigură transportul și un ajutor inițial care poate include prime în bani, acces la proiecte generatoare de venit și asistență materială precum unelte și semințe pentru agricultură.

TOP 5 REPATRIERI ÎN 2006

ȚARA	NR. DE REPATRIĂȚI
Afganistan	388,000
Liberia	108,000
Burundi	48,000
Angola	47,000
Sudan	42,000

Uneori, cu sprijinul a numeroase ONG-uri partenere, acest ajutor este extins pentru a include reconstrucția gospodăriilor individuale cât și a in-

Refugiați din Angola traversează râul Zambezi în drum spre casă. Războiul civil care a durat 27 ani a devastat drumurile și podurile țării.

frastructurii comunității precum școli și clinici, drumuri, poduri și fântâni. Asemenea proiecte sunt deseori destinate să ajute atât persoanele deplasate intern cât și refugiații întorși acasă – în același timp însă, aducând beneficii și altor localnici. Personalul din teren monitorizează bunăstarea persoanelor repatriate aflate în situații vulnerabile. Asistența pentru dezvoltare pe termen lung este acordată de alte organizații.

În total, aproximativ 734.000 refugiați s-au repatriat voluntar în 57 de țări pe parcursul anului 2006. La nivel global, un număr estimat la 11.6 milioane de refugiați s-au reîntors în țara de origine în ultimii 10 ani, 63% din aceștia beneficiind de asistența UNHCR.

Integrarea locală și relocarea

Numeroși refugiați nu se pot întoarce acasă sau nu doresc acest lucru, deoarece ar fi în continuare expuși persecuției. În astfel de cazuri, UNHCR îi sprijină în căutarea unui alt cămin fie în țara de azil în care locuiesc (deși într-o lume din ce în ce mai aglomerată puține state sunt pregătite să ofere această opțiune) fie în state terțe în care se pot instala permanent.

PRIMELE 5 STATE DE RELOCARE, 2006

ȚARA	NR. DE REPATRIAȚI
Statele Unite ¹	41,300
Australia	13,400
Canada	10,700
Suedia	2,400
Norvegia	1,000

¹ Anul fiscal al SUA

Un proiect de irigare finanțat de UNHCR a făcut posibil ca acești refugiați reîntorși în Afganistan să poată obține recolte pe terenul arid din jurul propriului sat.

UNHCR/L. REDDEN/MW/2007

**Tânăr refugiat
congolez în
Malawi se
pregătește
pentru relocarea
împreună
cu familia în
Danemarca.**

Doar un număr restrâns de state iau parte la programele UNHCR de relocare și acceptă cote anuale de refugiați. De exemplu, în anul 2006, 71.700 persoane au fost relocate în 15 state – 27.700 dintre aceștia cu sprijinul UNHCR, iar restul în mod direct de către statele respective.

Cine beneficiază de relocare?

Persoane care se confruntă cu probleme speciale sau cu amenințări continue la propria siguranță în primul stat de azil, se numără în principal, printre cei care pot beneficia de relocare. În anumite cazuri, aceasta este o opțiune esențială pentru salvarea vieții sau singura modalitate de a împiedica un anumit refugiat să recurgă la măsuri disperate (un exemplu des întâlnit este victima unui viol respinsă de familie și societate și care nu are unde să trăiască). Anumite grupuri de refugiați pot beneficia de programe de relocare adresate întregului grup.

În anul 2006, refugiații din Myanmar au reprezentat cel mai mare grup care a beneficiat de relocare – 5.700 persoane au fost transportate către o nouă viață în afara primelor state de azil - urmați de refugiați somalezi (5.200), sudanezi (2.900), refugiați din Republica Democrată Congo (2.000) și Afganistan (1.900).

CÂTEVA ÎNTREBĂRI FRECVENTE DESPRE REFUGIAȚI

■ Ce drepturi și obligații are un refugiat?

Un refugiat are dreptul să solicite azil. Cu toate acestea, protecția internațională implică mai mult decât securitatea fizică. Refugiații trebuie să beneficieze de cel puțin aceleași drepturi și asistență ca orice alt cetățean străin care este rezident legal, inclusiv libertatea de gândire, de mișcare și de a nu fi supuși torturii și tratamentelor degradante. De asemenea, aceștia trebuie să beneficieze de aceleași drepturi fundamentale economice și sociale. În schimb, refugiații trebuie să respecte legile și reglementările statelor de azil.

■ Care este diferența dintre un solicitant de azil și un refugiat?

Atunci când oamenii își părăsesc propria țară și caută adăpost în alt stat, de cele mai multe ori trebuie să solicite în mod oficial azil. Până în momentul în care se ia o decizie, aceștia sunt numiți solicitanți de azil. În cazul în care se acordă azilul, aceștia sunt recunoscuți ca refugiați care necesită protecție internațională.

■ Ce se întâmplă în cazul în care guvernele nu pot sau nu doresc să acorde sprijin?

În anumite cazuri, atunci când nu sunt disponibile resurse guvernamentale adecvate (de exemplu în urma unui influx neașteptat, masiv de persoane), UNHCR și alte organizații internaționale oferă asistență precum hrană, unelte și adăpost, școli și clinici.

■ Este considerată refugiat o persoană care fuge de război?

Convenția din 1951 nu se adresează în mod specific problemei civililor care fug de conflicte, decât dacă aceștia fac parte dintr-un anumit grup care este persecutat în cadrul unui conflict. Cu toate acestea, poziția susținută de UNHCR este aceea că persoanele care fug de conflicte ar trebui să fie considerate refugiați într-o accepțiune mai largă, atunci când statul acestora nu dorește sau nu poate să-i protejeze. Instrumente regionale precum Convenția OUA (Organizația pentru Unitatea Africană) din 1969 privind problematica refugiaților în Africa și Declarația de la Cartagena din 1984 privind America Latină sprijină în mod explicit această poziție.

Un număr crescând de incidente de securitate au afectat operațiunile umanitare din ultimii ani.

■ Pot guvernele să deporteze persoane care nu sunt considerate refugiați?

Persoanele despre care s-a stabilit, printr-o procedură echitabilă, că nu necesită protecție internațională, se află într-o situație similară cu cea a străinilor ilegali și pot fi deportate. Cu toate acestea, UNCHR susține că o procedură echitabilă trebuie să includă dreptul la o revizuire a deciziei de respingere deoarece consecințele unei decizii eronate pot fi dezastruoase pentru persoanele în cauză.

■ Poate fi refugiat un criminal de război sau un terorist?

Nu. Persoanele care au luat parte la crime de război și încălcări ale dreptului internațional umanitar și ale drepturilor omului - inclusiv acte de terorism - sunt în mod specific excluse de la protecția acordată refugiaților.

■ Poate fi refugiat un militar?

Numai persoanele civile pot fi refugiați. O persoană care continuă să desfășoare acțiuni armate în țara de azil nu poate fi considerată refugiat. Cu toate acestea, militari sau luptători care și-au predat armele pot ulterior primi statutul de refugiat, cu condiția să nu fie excluși din alte motive.

■ Toți refugiații trebuie să parcurgă o procedură de determinare a azilului?

În numeroase state, persoanele care solicită statut de refugiat trebuie să dovedească individual că teama de persecuție este întemeiată. Cu toate acestea, în cazul influxurilor care ajung la zeci sau chiar sute de mii de persoane, analiza individuală a fiecărui caz poate deveni imposibilă. În astfel de cazuri, întregul grup poate beneficia de statut de refugiat "prima facie".

UNHCR a lansat proiecte pentru îmbunătățirea condiției refugiaților din Georgia care trăiesc în centre colective în ruină, în Federația Rusă.

■ Ce este „protecția temporară”?

În anumite cazuri, statele acordă “protecție temporară” atunci când sistemele obișnuite de azil riscă să fie copleșite de un influx neașteptat de persoane, așa cum s-a întâmplat în timpul conflictelor din Iugoslavia din anii 1990. În astfel de cazuri, persoanele pot fi acceptate de urgență pe teritoriul unor state sigure, dar fără garanția azilului permanent.

“Protecția temporară” poate fi un avantaj atât pentru guverne, cât și pentru solicitanții de azil aflați în situații speciale. Aceasta doar suplimentează – fără a substitui – măsurile mai cuprinzătoare de protecție, din care face parte și statutul formal de refugiat, oferit prin Convenția din 1951. UNHCR pledează ca, după o perioadă de timp rezonabilă, persoanele care beneficiază de protecție temporară – și care nu se pot întoarce în propria țară să primească dreptul de a solicita statut de refugiat.

Mai multe informații...

Despre Convenția din 1951 și despre Persoanele Deplasate intern puteți citi în broșurile din aceeași serie, broșuri dedicate acestor subiecte specifice. Problema apatridiei este analizată în detaliu într-o ediție specială a revistei REFUGIAȚII (nr. 147, “Excluzii”). Toate cele trei publicații sunt disponibile la birourile UNHCR sau pot fi descărcate electronic de pe pagina Publicații la adresa www.unhcr.org

Un avion C-130 US Air Force descarcă ajutoare UNHCR în Kenya unde inundații masive au afectat tabăra de refugiați Dadaab.

Cât de mare este UNHCR și cum funcționează?

În prezent, UNHCR este una dintre principalele agenții umanitare la nivel mondial, cu un număr de 6.200 angajați desfășurându-și activitatea în 278 birouri din 111 state. Pe parcursul a cincizeci de ani de activitate, agenția a oferit asistență unui număr de peste 50 milioane de persoane, obținând de două ori Premiul Nobel pentru Pace în anii 1954 și 1981.

António Guterres, cel care a devenit al zecelea Înalț Comisar în iunie 2005, raportează verbal Consiliului Economic și Social al ONU cu privire la aspectele privind coordonarea activității agenției și înaintează anual Adunării Generale a ONU rapoarte scrise, cu privire la întreaga activitate UNHCR.

Programele și liniile directoare ale UNHCR sunt aprobate de un Comitet Executiv format din 76 state membre și care se întrunește anual la Geneva. Un al doilea “grup de lucru” sau Comitet Permanent se întrunește de mai multe ori pe an.

Copii refugiați din Irak la o școală din Siria. Lipsa educației reprezintă o problemă majoră pentru cei 4 milioane de refugiați din Irak și persoane deplasate intern în Orientul Mijlociu.

De unde provin fondurile UNHCR?

UNHCR este finanțat aproape în întregime prin contribuții voluntare, în special de către guverne dar și de organizații inter-guvernamentale, corporații și persoane fizice. UNHCR primește o subvenție limitată de 3% din bugetul total al Națiunilor Unite pentru costuri administrative și acceptă contribuții în natură incluzând bunuri de prim ajutor precum corturi, medicamente, camioane și transport aerian.

Deoarece numărul de persoane de interes pentru UNHCR a crescut, bugetul anual a atins un miliard de dolari la începutul anilor 1990 și a rămas de atunci la un nivel similar. Bugetul Anual pentru Programe al UNHCR este destinat atât unor programe generale – sprijinirea operațiunilor regulate, în continuă desfășurare – cât și programelor speciale pentru situații de urgență sau operațiuni de repatriere pe scară largă (de exemplu, deplasările extinse din Irak, repatrierea și integrarea refugiaților sudanezi și congolezi și a persoanelor deplasate intern din aceste regiuni).

UNHCR/S. SCHULMAN/GOD•2006

Numeroase operațiuni și proiecte UNHCR sunt realizate în cooperare cu alte agenții printre care Crucea Roșie și ONG-uri.

Ce alte organizații sprijină refugiații?

Deoarece crizele umanitare au devenit din ce în ce mai complexe, UNHCR a extins atât numărul cât și tipul organizațiilor cu care colaborează. Agențiile Națiunilor Unite includ Programul Mondial pentru Alimentație (WFP), Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), Organizația Mondială a Sănătății (WHO), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP), Biroul pentru Coordonarea Asistenței Umanitare (OCHA) și Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR).

Alte organizații cu care colaborează UNHCR sunt Comitetul Internațional al Crucii Roșii (ICRC), Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie (IFRC), Organizația Internațională pentru Migrație (IOM) și alte 650 organizații neguvernamentale.

■ General

- **Asia a găzduit aproximativ 45% din totalul persoanelor de interes pentru UNHCR (15 milioane)**, urmată de **Africa - 9.7 milioane (30%)**, **Europa - 3.4 milioane (10%)**, **America Latină - 3.5 milioane (10%)**, **America de Nord - 1.1 milioane (3.5%)** și **Oceania - 85,500 (0.2%)**.

- La începutul anului 2007, numărul persoanelor de interes pentru UNHCR a atins un record de **32.9 milioane**.

Acesta a inclus:

- 9.9 milioane refugiați (30%)
- 12.8 milioane persoane deplasate intern (39%)
- 5.8 milioane apatrizi (17%)
- 2.6 milioane refugiați repatriați și persoane deplasate intern repatriate (8%)
- 740,000 solicitanți de azil (2%)
- 1,000,000 "alte persoane de interes pentru UNHCR".
- Cifra de 32.9 milioane reprezintă o creștere cu 56% comparativ cu anul precedent, creștere datorată schimbărilor pe trei mari direcții: noi deplasări interne, o dublare a numărului de persoane deplasate intern ca rezultat al implicării mai sistematice a UNHCR în problema acestora, în conformitate cu noua abordare ONU de tip cluster - a grupurilor - precum și existența unor date statistice mai bune cu privire la persoanele apatride.

■ Refugiați

- Pentru prima oară în cinci ani, populația totală de refugiați pe glob – grupul principal în atenția UNHCR – **a crescut de la 8.7 milioane la 9.9 milioane**, în principal din cauza creșterii populației de refugiați din Irak în țările vecine la un număr estimat de 1.2 milioane (un număr care a depășit 2 milioane în septembrie 2007).
- Aproximativ **734.000 refugiați repatriați** în 2006, cu o treime mai puțin decât totalul pentru anul precedent. Aproximativ 362.500 dintre aceștia au beneficiat de asistența UNHCR.
- Pe lângă situația din Irak, în 2006 s-au înregistrat noi deplasări semnificative de refugiați din **Republica Central Africană (31.000)**, **Ciad (20.000)**, **Sri Lanka (16.600)**, **Sudan (14.400)** și **Somalia (13.600)**.
- Afganistan a rămas pe locul întâi ca țară sursă de refugiați, înregistrându-se **2.1 milioane refugiați din Afganistan** în peste 70 state de azil (**20% din populația totală de refugiați de pe glob**).

■ Solicitanți de azil

- În 2006, un număr total de **596.000 persoane au solicitat azil pe întreg globul**, inclusiv 299.000 în Europa. La începutul anului 2007 exista un număr total de **740.000 solicitanți de azil** ale căror cereri erau în curs de analizare (cifra include cazurile nerezolvate din anii anteriori).
- Numărul de noi cereri de azil a fost cu **11% mai mic** comparativ cu anul precedent, înscriindu-se într-o tendință care a început în anul 2002. Persoane provenind din Somalia au depus cel mai mare număr de cereri de azil (**45.600**), urmate de persoane provenind din **Irak (34.200)**, **Zimbabwe (22.200)**, **Eritreea (19.400)**, **China (19.300)** și **Ruanda (19.200)**. Un număr total de 196.000 solicitanți de azil au primit statut de refugiat sau o formă de protecție în anul 2006.
- **Africa de Sud** a primit mai mulți solicitanți de azil decât orice altă țară, având 53.400 de noi cereri de azil, urmată de **Statele Unite (50.800)**, **Kenya (37.300)**, **Franța (30.800)**, **Regatul Unit (27.800)**, **Suedia (24.300)** și **Canada (22.900)**.

* Cifrele nu includ 4.4 milioane de refugiați palestinieni din Iordania, Liban, Siria, Cisiordania și Fâșia Gaza cărora li se acordă sprijin printr-un mandat separat al UNRWA

UNHCR

Úrad Vysokého komisára
OSN pre utečencov

■ Persoane deplasate intern

- La începutul anului 2007, **numărul total de persoane deplasate intern ca urmare a conflictelor a fost estimat la 24.5 milioane**, dintre care 12.8 milioane au primit protecție sau asistență din partea UNHCR pe parcursul anului 2006 (comparativ cu 6.6 milioane în anul anterior).

■ Apatrizi

- În urma unui studiu din anul 2003, s-a obținut o perspectivă mai cuprinzătoare a anvergurii și complexității apatridiei la nivel mondial. Până în 2006, **numărul persoanelor apatride identificate s-a dublat, ajungând până la 5.8 milioane**. Totuși, **totalul real este preconizat la aproximativ 15 milioane**.

**PUBLICATĂ ÎN 2008
DE REPREZENTANȚA
REGIONALĂ PENTRU
EUROPA CENTRALĂ
A ÎNALTULUI
COMISARIAT AL ONU
PENTRU REFUGIAȚI
(UNHCR)**

1022 BUDAPEȘT
FELVINCÍ ÚT. 27
www.unhcr-budapest.org
e-mail: hunbu@unhcr.org
tel: 00361-336-3060

**Tânăr refugiat din
Palestina izolat
într-un teritoriu
pustiu între Irak și
Siria .**

**Zadný obal:
Refugiați din
Columbia în zone
îndepărtate din
Panama.**

UNHCR/B. HEGER/PAN•2006

